



Monumentnummer*: 492004

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **19 oktober 1995**
Kadaster deel/nr **82968/56**

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Amsterdam		Amsterdam		Noord-Holland			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Vondelstraat	39			1054 GJ	Amsterdam		
Vondelstraat	41			1054 GJ	Amsterdam		
Kadastrale gemeente*		Sectie*	Kadastraal object*		Appartement aanduiding		Grondperceel
Amsterdam		R					8029
Amsterdam		R					8030

*Omschrijving***

Inleiding

In verschillende bouwfasen tot stand gekomen LOGEGEBOUW met VERENIGINGSLOKAAL en CONCIERGEWONING, hoofdzetel van de Amsterdamse Vrijmetselaars, deels ter plaatse van het voormalige Bierhuis 'Vondel' (nr. 41) en het voormalige 'Vondelhuis' (nr. 39). Van het in oorsprong in 1873 in opdracht van G.A. Heineken naar ontwerp van P.J.H. Cuypers gebouwde Bierhuis resteren nog rudimenten van de linkerzij- en achtergevel. Het 'Vondelhuis', daterend van omstreeks 1880, werd in 1893 met het Bierhuis verbonden, en in 1904-1905 verbouwd en uitgebreid door W. Kromhout Czn. in opdracht van H. van der Velde Hzn. namens het Logebestuur van de Amsterdamse Vrijmetselarij. In 1910-1911 verkregen beide panden hun huidig aanzicht dankzij een ingrijpende verbouwing naar ontwerp van P. Heyn in opdracht van J. Menno Huizinga namens de Stichting van Vrijmetselaren. Bij deze verbouwing werden de gevels van Kromhout (refererend aan een tempelfront) en Cuypers afgebroken en kwam een geheel nieuwe gevel tot stand in een Rationalistische stijl.

N.B. In 1891 werd het Bierhuis veranderd tot 'Café Restaurant Vondel' door de architecten Roog & Van der Ban in opdracht van W.G.F. Heijmans en J. Tekelenburg. In 1903 gingen beide panden over in handen van de zeven in Amsterdam gevestigde Vrijmetselarijlogen,

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



die een gezamenlijk onderkomen zochten. De uitvoerder van de verbouwing van het Vondelhuis door Kromhout was Z. Deenik & Zn.

Omschrijving

Op een samengestelde plattegrond uit twee bouwvolumes en een tussenlid bestaand bakstenen logegebouw (met op de beganegrond de Blauwe Tempel en op de verdieping de Rode Tempel) en naastliggend verenigingslokaal met conciërgewoning, met elkaar verbonden door een smal tussenliggend bouwdeel over twee verdiepingen waarvan het bovendeel een venstertravee is teruggezet.

Het logegebouw, Vondelstraat 39 (O), bestaat uit twee bouwlagen onder een plat dak tussen twee flankerende hoektorens met op elk een opengewerkte lantaarn met een puntvormige bekroning. In de benedenverdieping bevindt zich het monumentale rondboogvormig portaal in neo-Romaanse trant, toegankelijk via een uit twee treden bestaande stoep, met een bogenarcade en flankerende zuiltjes met gestileerde kapitelen, omlijst door natuursteen en boven de twee rechthoekige houten deuren voorzien van een halve-maanvormig glas-in-lood bovenlicht. Ter weerszijden van de ingang aan iedere kant twee rondboogvormige diepgelegen vensters met glas-in-lood. Rechts van de ingang een trap naar de kelder. Boven de ingang ingelegd tegelwerk met daarop in kapitalen geschilderd: PACI AC LUCI. Daarboven een vensterrij van zeven smalle raamstroken met glas-in-lood, door baksteen onderverdeeld. Op de hoeken twee nog smallere en diep gelegen raamstroken, eveneens met glas-in-lood. Boven deze vensterrij een fries van ingelegde vierkante natuurstenen tegels waarop een Andreaskruis is geschilderd. De bovenverdieping ligt enigszins teruggeplaatst tussen de twee flankerende hoektorens. In het midden een groot diepliggend roosvenster met in glas-in-lood een gebrandschilderde afbeelding van een gepolijste diamant (het hoogst denkbare stadium waarnaar de vrijmetselaar streeft) tussen twee natuurstenen pilasters waarop een eveneens natuurstenen boog met sluitsteen. In de top van de gevel, welke eindigt in een in natuursteen uitgevoerde punt, met beeldhouwde bekroning, een glas-in-lood venster met twee kleinere naastliggende vensters, eveneens met glas-in-lood. In de twee hoektorens een smalle raamstrook met glas-in-lood. In de in natuursteen uitgevoerde lantaarns glas-in-lood vensters. De gehele gevel wordt verder versierd met natuurstenen banden, aanzet- en sluitstenen.

Het tussenliggend bouwdeel met entree is toegankelijk via een in natuursteen uitgevoerde stoep met klein bordes bestaande uit zeven treden tussen gemetselde balustraden met op de twee hoofdbalusters een ijzeren lantaarn. De entree bevat twee rechthoekige met fraai snijwerk bewerkte eikehouten deuren met door baksteen in drieën verdeeld diepliggend glas-in-lood venster; in de latei uitgebeiteld 'nr. 39-41'; daarboven een schild waarop twee symbolen van de vrijmetselarij: passer en winkelhaak met in het midden de letter G (staat voor 'Graad'). Vondelstraat 41 (W), waarin in oorsprong het verenigingslokaal en de conciërgewoning, is een bakstenen gebouw bestaande uit sousterrain, parterre, eerste en tweede verdieping onder een samenstel van zadeldaken bedekt met leien waarvan de gevel eindigt in een punt. Op de beganegrond twee vensters met schuiframen en bovenlichten aan weerszijden van balkon met ajour borstwering en fenêtre à terre. Op de eerste verdieping een balkon met sierijzeren borstwering tussen twee vensters met schuiframen en bovenlichten. De balkonramen met halve-maanvormig bovenlicht worden omgeven door een natuurstenen boog op pilasters. Op de tweede verdieping een rij gekoppelde rondboogvormige drie- en tweeruitsvensters met bovenlichten. In de gevelpunt gekoppeld drieruitsvenster met bovenlicht boven het middelste raam. De gevel wordt verder verlevendigd door het gebruik van natuurstenen banden, aanzet-, hoek- en sluitstenen. De natuurstenen omlijsting van de vensters is voorzien van geometrische patronen in reliëf.

Waardering

Logegebouw met verenigingslokaal en conciërgewoning, hoofdloge van de Amsterdamse Vrijmetselarij, van algemeen belang wegens architectuur- en cultuurhistorische waarde.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



Hoofdcategorie

Sport, recreatie, vereniging en horeca
Sport, recreatie, vereniging en horeca
Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Vergadering en vereniging
Vergadering en vereniging
Dienstwoning(K)

Functie

Logegebouw
Verenigingsgebouw
Conciërgewoning